

Говорячи про арабські науки, необхідно згадати про алхімію. Алхімія намагалася поєднати гуманітарні пріоритети Середньовіччя з потребами природничого пізнання світу, продовжуючи традиції, закладені багатьма культурами від Давнього Єгипту до Давнього Китаю. Основною метою алхіміка були пошуки «філософського каменя». Ці пошуки супроводжувалися з'ясуванням питань про те, як виникають з елементів ті чи інші речі. Фізико-хімічні процеси очищення, збагачення, розплавлення, кристалізації та багато інших уподібнювалися психологічним процесам удосконалення духовних якостей самого експериментатора [2, 114].

Отже, самобутня високорозвинена арабо-мусульманська культура посідає одне з найважливіших місць у скарбниці світової культури. Вона процвітала від Індії до Іспанії, включаючи Близький і Середній Схід та Північну Африку. Її вплив відчувався і відчувається зараз у багатьох регіонах світу. Унікальність цієї культури обумовлена особливостями ісламу, який становить не просто світову релігію, а цілісну культуру – право і державу, філософію і мистецтво, релігію і науку.

Список використаної літератури:

1. Гаврюшенко О. Історія світової культури: навч. посібник / Наук. ред. В. Шейко, О. Кравченко. – К. : Кондор, 2006. – 404 с.
2. Історія світової та української культури : підручник для вищ. закл. освіти / В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко. – К. : Літера ЛТД, 2005. – С. 112-114.
3. Культурологія. Історія мирової культури : учебник для вузов / под ред. А. Марковой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Культура и спорт, ЮНИТИ, 1998. – С. 256.

Науковий керівник: к.і.н., доцент Мазур О. О.

Т. В. Соляр

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ТРАДИЦІЙНИЙ ОДЯГ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ

Історія індійського одягу, зокрема сарі, починається з цивілізації долини Інду, яка процвітала тут в 2800—1800 до н. е. [1, 13]. Історики вважають, що найдавнішим зразком індійського драпірованого одягу були чоловічі дхоти, котрі і стали передвісниками сарі. Також історики стверджують, що до XIV століття дхоти носили як чоловіки, так і жінки [2, 123]. Сарі в нинішньому вигляді індійські жінки носили протягом останніх сотень років. Виникають суперечки відносно історії виникнення чолі, або блузи сарі, та нижньої спідниці. Деякі дослідники заявляють, що вони були привнесені британцями, що прибули до Індії, і були введені, щоб задовільнити вікторіанські ідеї скромності, тому що раніше жінки носили лише одну драпіровану тканину, яка могла випадково відкрити верхню частину тіла і грудей.

До повсякденного одягу індусів відносять насамперед сарі, потім – наплічні шалі і шарфи, а також відрізи на чоловічі стегнові пов'язки і на тюрбани. Барвистістю відрізняються тільки жіночі костюми, чоловічий одяг, як правило, однотонний: літом всі ходять в білому, взимку, у міру своїх достатків, носять куртки, європейські костюми і каптани різного крою і однотонні. Кольоровими бувають лише широкі покривала, які замінюють пальто, і тюрбани, а також відрізи на «дхоті» - стегнові пов'язки.

В Індії шалі – частина повсякденного одягу індійських чоловіків та жінок у прохолодну пору року. Чоловіки носять шалі з цупкої простої вовни неяскравих кольорів: світло-коричневі, сірі, чорні. Жінки підбирають шалі під колір сальвар-камізів та сарі. Іноді накидають по кілька шарів накидок: одна шаль – на голову, і ще одна – на плечі і тулуб. Вважається, що індійським жінкам літнього віку не пристойно носити шалі яскравих кольорів, а молодим приглушені відтінки. У деяких народностей та релігійних груп Індії, зокрема сикхів, вважається непристойним для жінки ходити з непокритою шаллю головою.

Індійське сарі – надзвичайно гнучкий одяг. Він складається з простого прямокутного шматка матеріалу (зазвичай близько 8 метрів у довжину), який обертають навколо жіночого тіла. Стиль, колір, текстура матеріалу змінюються в залежності від регіону і варни жінки. Індуска драпірує своє тіло згідно зі статусом, віком, професією, регіоном проживання і релігією [1, 13].

Матеріал для одягу був суворо нормований. Найбільшу популярність в Індії мали бавовняні тканини, які виготовлялися як нефарбованими, так і строкатими чи однотонними. В усьому світі славився найтонший індійський серпанок з червоними візерунками. Нетрудовий людина віддавав перевагу лляному, а особливо знатні і багаті – шовковому одягу. Шиком вважалися і хутра, які були дуже дорогими, тому що привозилися в Індію з далеких північних країн, де водилися соболя, бобра і горностаї.

Особливе стилістичне значення в культурі одягу Індії мають деталі. Візерунки та вишивка на одязі мають своє значення. Стилiзоване зображення манго, що часто зустрічається, символізує родючість і достаток. Слона втілює владу і силу, а також пов'язується з родючістю. Риба – інший знак родючості та достатку, пов'язується з надприродними можливостями. Мушля символізує божественні звуки [3, 47].

Традиційні основні кольори в одязі Індії – білий, чорний, червоний, синій, жовтий. Білий вважається траурним кольором, його носять вдови. Зелений, головним чином, є ознакою приналежності до мусульманської общини. У деяких регіонах Індії зелені сарі одягають на весілля. Блакитний, традиційно вважається кольором шудра, бо добування фарби індіго вважається нечистим, тому цього кольору уникають представники вищих варн. Чорний – знак поганого знамення, одягається рідко. Червоний колір є кольором кшатріїв і вважається символом доброї ознаки. Це також найпоширеніший колір для весільного сарі. Жовтий колір пов'язаний із релігією та аскетизмом [2, 118].

Знаком відмінності вищих варн були також священні шнури, звиті з трьох ниток, якими оперізувалися через ліве плече, груди і спину. Одяг брахмана складався з тонкої сорочки і шкіри газелі, а також пояса з цукрової тростини; обов'язковою приналежністю костюма також була бамбукова палиця [3, 47].

Кшатрії, через свою войовничість, підперізувалися винятково тязивою з лука і носили накидку з оленячої шкіри, лляну сорочку і тростину з бавовняного дерева, відомого своєю міцністю. До речі, до варни кшатріїв належали й індійські царі. Їх одяг, безумовно, був особливий – із шовкових тканин золотого кольору. На голові – тюрбан з діадемою, прикрашений дорогоцінними каменями, на ногах – кольорові черевики, у руках – золотий скіпетр. Особливі придворні носили за царем опахало з буйволових хвостів, жовту парасольку, лук і меч. Усі ці предмети були знаками царської гідності [3, 48].

Обмундирування ж варни вайшіїв виглядало так: сорочка тільки бавовняна, накидка тільки зі шкіри кози, пояс тільки прядив'яний, а палиця – з фігового дерева [3, 49].

Історія взуття Індії нерозривно пов'язана з історією культури цієї країни. У Індії ноги людини, а відповідно і взуття, є надзвичайно важливим елементом як релігійних переконань, так і соціального життя. Багато деталей індійського взуття залишилися практично незмінними впродовж декількох сторіч.

З давніх часів і дотепер дуже багато індусів продовжують ходити босоніж. Як і у багатьох інших народів, взуття для них служило, та і зараз в деяких місцях продовжує служити, не лише одягом для ніг, але і як показник соціального статусу персони. Крім того, деякі категорії жителів Індії надягають взуття тільки в окремих випадках – на честь свята або в інших ритуальних цілях. Проте в тих областях Індії, де кліматичні особливості цього вимагають (наприклад, в районах, що граничать з Непалом або Бутаном), взуття носять і для звичайного захисту від холоду.

Найдавніші зразки взуття – індійський варіант сандалів – робилися з дерева по стопі людини. Потім в дерев'яну основу вставлявся кілочок, на який спиралися при ходьбі. Таке взуття в різних варіаціях дійшло і до наших днів під історичною назвою – падуки. Стародавнє походження також відрізняє чаппали – ще один індійський різновид сандалів. Вони нагадують в'єтнамки, але смуга тканини або шкіри, що йде уперек стопи, у них, як правило, набагато ширше і може бути єдиною деталлю [3, 46].

Отже, традиції індійського національного одягу мають трьохтисячолітню історію. Спадкоємність цих традицій в значній мірі ґрунтується на широкому розповсюдженні загальноживаного зводу релігійних цінностей серед різних класів та общин. Тому що одяг для індійця завжди був не лише одягом, а саме головне, ознакою варнової та кастової відмінності.

Список використаної літератури та джерел:

1. Шалагінов О. Індійська культура / О. Шалагінов // Київська старовина. – Київ. – 2009. - № 23. – С. 13-30.
2. Кочерган М. Культура Індії / М. Кочерган. – Київ. «Київська старовина», 1996 – С. 118-127.
3. Бур'ян М. С. Індія / М. С. Бур'ян // Наукова думка – Київ. - 2009. №3. – С. 46 – 49.

Науковий керівник: к. і. н., доцент Мазур О. О.

М.С. Сухонос

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

УЧАСТЬ ГЕНЕРАЛА ЛАФАЙЄТА У ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ ФРАНЦІЇ

До кінця 18 століття феодальний устрій у Франції досяг вищої точки кризи. Він став гальмом економічного розвитку країни. У Франції зріло розуміння необхідності глибоких змін. Найвпливовішою політичною силою антифеодального руху була буржуазія: банкіри, власники мануфактур, купці і підприємці. Завдяки підтримці буржуазії в країні отримали широку популярність праці ідеологів освіти, у яких зазнавало критики феодальний світогляд, станові привілеї, середньовічне марновірство і мракобісся. У 1788 р. Францію вразила глибока економічна криза. Внаслідок чергового неврожаю селяни у більшій частині країни опинилися під загрозою голоду. У містах згортали виробництво і тисячі городян залишилися без роботи. Так почалася Велика французька буржуазна революція.

У 1788 році Лафайєт повернувся до Франції і відразу ж занурився в гущу політичного життя, яким жила країна. Він став членом скликаної королем Асамблеї нотаблів – представників вищого духовенства, придворного дворянства і так званого третього стану – міських верхів. В Асамблеї він очолював фракцію, яка вимагала скликання Генеральних Штатів – вищого станово-представницького дорадчого органу, що скликається з ініціативи королівської влади в критичні моменти для надання допомоги уряду. 5 травня 1789 р. король скликав Генеральні Штати, в які Лафайєт був обраний від дворянства, але демонстративно приєднався до третього стану. 17 червня 1789 р. депутати третього стану оголосили себе Національними зборами, 9 липня Національні збори проголосили себе Установчими зборами, який став вищим представницьким і законодавчим органом революційної Франції, і Лафайєт запропонував Установчим зборам проект Декларації прав людини і громадянина, написаний ним за зразком американської Декларації незалежності. Декларація прав людини і громадянина була затверджена 26 серпня 1789 р.

14 липня 1789 р. впала Бастилія – військова фортеця і головна політична в'язниця Парижа. Була створена нова збройна сила – Національна гвардія, керівництво якої було доручено Лафайєту. Національна гвардія по суті була поліцією, і Лафайєту в його прагненні підтримувати законність і порядок довелося вдаватися до акцій, які серйозно підірвали його репутацію як серед демократів, так і серед роялістів.

Лафайєт змушений був вести Національну гвардію до Версалю, щоб змусити короля Людовика XVI переїхати в паризький палац Тюїльрі. Лафайєта, відповідального за охорону палацу, звинуватили в пособництві королю, коли той разом з королевою Марією Антуанеттою спробував втекти з Парижа. Лафайєта зробили головним винуватцем трагічних подій на паризькому Марсовому полі, коли волонтери Національної гвардії, які отримали наказ розігнати безчинствующий натовп, у відповідь на них полетіли камені і солдати стали стріляти на поразку.